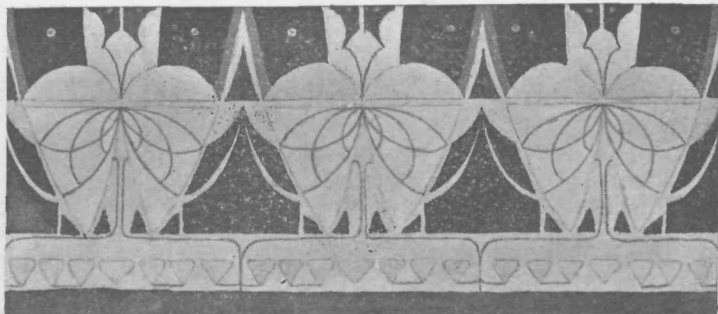

Iz risb idrijskih
realcev.

Kaj nam je pripovedoval naš dedek.

Piše A. Pesek.

2. Red in snaga.

ed in snago je ljubil naš dedek; vse v hiši in okolo nje je moralo biti vselej lepo v redu in snažno. Joj, kako hud je bil, če je videl v hlevu ali kuhinji nered ali če ni bilo vse snažno! Ne le od odraslih ljudi je zahteval red in snago, tudi mi malčki in paglavci smo morali skrbeti za red in snago. Bog varuj, da bi ne imel kateri svojih reči v redu, če bi bil kateri svoje knjige ali obleko umazal in tako pustil! In radi smo imeli svojega dedka, in tudi sosedje so ga spoštovali.

Poslušali so radi dedkove nasvete, in v vsi vasi je bil lep red in povsod vse snažno. Ob večerih so se zbirali vaščani pri nas, ko smo koruzo ali bučnice luščili, ali pa je moral dedek k sosedu, kjer so baš imeli kako večerno delo. Nabrala se je navadno polna soba ljudi, ki so hiteli luščiti in ki so z velikim zanimanjem poslušali našega dedka, ki je navadno sedel pri peči ali pa na nji ter pripovedoval „storje“ ali povesti. Preden so se ljudje razšli, so morali sobo lepo pomesti, zakaj dedek ni pustil, da bi čez noč bilo nasmeteno.

„Ej, dedek, vi ste pa le prestrogi, kar se tiče reda in snage,“ je rekla sosedova dekla neki večer, ko smo tam luščili bučnice ter je po tleh bilo polno luščinj in je dedek velel dekli, naj pomete sobo. „Saj bom jutri zjutraj itak pometla vso hišo, čemu bi sedaj snažila, saj gremo spat.“

To je dedek vzrojl ter jo oštel!

„Ti dekcle, ti nemarna dekla, kaj pa veš, kaj se vse utegne zgoditi še to noč! In ti hočeš to kopico smetja čez noč tako pustiti?“

„Dedek,“ se je oglasil hišni gospodar, „povejte nam tisto povest o božji deklici, jaz sem jo sicer že slišal, pa tej-le naši dekli ne bo škodilo, če jo tudi sliši.“

„No, sem pa radovedna,“ reče dekla.

„Da, da, povejte še to povest o božji deklici,“ so se oglasili vsi, in dedek se je odkašljaj, puhnil gost oblak dima iz pipice te pričel:

„No, pa bom povedal; pa poslušaj me, ti dekla, da boš vedela, kaj je red in snaga.“

In zopet je zakašljajljal ter potegnil iz pipe, vsi pa smo ga zvesto poslušali, posebno pa mi otročaji, ki smo se gnetli okrog njega, da bi nam ne ušla kaka besedica.

„V starodavnih časih,“ tako je pripovedoval dedek, „so hodile po svetu božje deklice ali vile, kakor so jim pravili ljudje. Bila so to bitja, ki so se lahko napravila nevidna in so tudi lahko plavala po zraku. Dobrim ljudem so se kazale take božje deklice ter jim pomagale pri delu. In kar je bilo posebno: znale so prav lepo peti. Dostikrat, posebno kje ob kakem viru ali studenčku, so se zbrale in tako milo, krasno pevale, da se je omeščalo srce tudi najbolj trdosrčnemu človeku. — Hudobnih ljudi niso marale vile; nagajale so jim in jih često strogo kaznovale za njihove hudobije. — Kaznovale so tudi take, ki niso ljubili reda in snage, in moja babica je doživela tak dogodek. Zdaj se, žal, vile ne kažejo več, ker so jih ljudje pregnali. Pokanja z bičem in kletve namreč božje deklice niso mogle poslušati ter so odšle v gorovja, kjer ne pokajo z biči in ne kolnejo. Sicer še pridejo — pa nevidno — ter pomagajo pridnim; nerednim in hudobnim pa nagajajo, posebno pa kaznujejo voznike, ki pretepajo živino in kolnejo. Takemu sirovežu naterajo oje ali kolo ali kaj drugega, da se mu stare, ali mu pripravijo kako drugo nezgodo. Fantje, nikar torej ne pretepavajte živine in ne kolnite.“

Pa kaj sem že hotel povedati?! Da, tisto zgodbo, ki jo je doživela moja babica.

Imela je deklo, ki je bila za delo sicer pridna, a za snago in red jako nemarna. Kolikokrat jo je opominjala, da naj vse sproti posnaži in uredi, pa nič ni pomagalo. Lonci so stali nepomiti po klopeh v kuhinji in tla nepometena. Zjutraj pa je dekla vedno tožila, da ima tako težko glavo, da jo komaj drži pokonci.

Nekega večera je pa šla babica v zadnjo sobo spat, kjer je spala dekla, in opolnoči, ko je dekla trdno spala, je prišla božja deklica. Babica je bila popolnoma pri miru, še dihati si ni upala ter je gledala, kaj bo. Vila je vzela metlo in je vse lepo pometla po kuhinji, v veži in v sobi. Potem je z roko potegnila po deklini glavi, in glava se je kar razdvojila. In smetje, kar ga je vila pometla skupaj, je vsipala dekli v glavo. Dihnila je nanjo, in glava je bila zopet cela. Nato je vila izginila.

Prihodnje jutro je dekla vstala kot navadno, a tožila je, kako jo glava boli, kako ji je glava težka. Zvečer pa je babica ostro zapovedala dekli, da je morala vse lepo posnažiti in v red spraviti, preden je šla spat. Zopet je šla babica spat v zadnjo izbo k dekli.

Opolnoči je zopet prišla vila in ko je videla vse lepo osnaženo in v redu, je bila jako vesela. Dotaknila se je dekline glave, ki se je kar razdvojila in je glavo lepo osnažila ter jo zopet skupaj spravila ter odšla.

Drugo jutro je dekla vstala čila in zdrava; imela je lahko, vedro glavo in je bila jako vesela. Babica ji je potem povedala, kaj je videla obe noči, in odtedaj je dekla skrbela za red in snago in je imela vedro, lahko glavo ter je bila čila in vesela.“

Dedek se je odkašljaj, vsi pa smo še verno poslušali.

„Da, da,“ je še pristavil, „le skrbite za red in snago vselej in povsod, ker red in snaga nista le podlaga gospodarskemu uspehu, temveč sta tudi polovica zdravja.“

„Res je, res,“ so pritrdjevali možaki in ženice, dekla pa je kar začela snažiti sobo, česar se je prej branila, češ, saj bom drugo jutro. Odtistihdob je takoj vse osnažila, in tudi mi otročaji smo se navadili na red in snago.

Koristen svet.

*Eno pesem letos naj zakrožim
še vam, ljubi moji znanci mladi!
Toda kakšno misel naj izprožim—
togo ali smeh, kaj bi bolj radi?*

*Kdor je pravi pesnik, ta nikoli
k petju se ne sili, ne prevdarja,
pel kako ljudem bi bolj po volji:
v petju ne pozna on gospodarja!*

*Pravi pesnik čaka, da srce mu
čut napolni, ki za harmonije
pesmi je sposoben, nevede mu
čut le-ta sam v pesem se izlije.*

*Kadar tak trenutek ga objame,
pravi pesnik več ne premišljuje,
temveč le pero brž v roko vzame,
piše pa, kar srce narekuje.*

*Pa kdo reče: „Naj velja, kar hoče,
pesnik slaven moram jaz postati:
saj učen sem, srce mi je vroče,
roka pa mi čedno zna pisati!“*

*Ali kaj bi pel, da v večji slavi
v svet ime bo moje poletelo?
To vprašanje naj mi v modri glavi
dozori še, potlej pa na delo!“*

*Kdor tako modruje in po sili
pesmi kuje, trga in obnavlja,
tak sirotek res se meni smili,
ker si s praznim delom čas zapravlja!*

*Čas je drag, le za koristno delo
naj zatorej vsakdo ga porabi,
da ne bo za njim mu krvavelo
srce, ko ga smrt s sveta povabi!*

Fr. Rojec.

